

СЕКЦІЯ I. ІСТОРІЯ КРАЇН СХОДУ

УДК 141

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-283-1-1>

Баукова А. Ю.

ORCID: 0000-0002-1636-981X

кандидат історичних наук,

доцент кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

«БОГ, ЯКОГО ВШАНОВУВАЛИ ЛІДІЙЦІ». КУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОБРАЗІ ЗЕВСА ЛІДІЙСЬКОГО

Ключові слова: Мала Азія, лідійці, Зевс Лідійський.

Регіон Середземномор'я був контактною зоною багатьох народів та цивілізацій, тому археологічні, епіграфічні, нумізматичні джерела містять важливу інформацію про культурні впливи і трансформації в грецькому середовищі і спроби пристосуватись до мультиетнічного світу. Одним із таких контактних регіонів в I тисячолітті до н.е. було західне узбережжя Малої Азії. Велика кількість грецьких міст-полісів перебувала у складі різних політичних об'єднань. Вони були включені до Лідійського царства, згодом – до Перської імперії, пізніше до Пергамського царства. Фінальною частиною політичних процесів в регіоні в досліджуваний час стало включення території до новоствореної римської провінції Азія. Вищезгадані політичні утворення мали свої особливості в духовній сфері, що наклалися на суто грецьку систему вірувань. Цікавим і малодослідженим божеством регіону є Зевс Лідійський. Засвідчений писемними пам'ятками як «Бог, якого вшановували лідійці» в Лаодікеї та Сардах, цей бог дуже рідко опинявся в центрі уваги істориків та релігієзнавців. Для українського антикознавства постать Зевса Лідійського взагалі є недослідженою. Цікавим є те, що Зевс Лідійський був способом «перевтілення» фригійського Мена, і, поруч із Кібеллою, став одним із «батьків» регіону. Таким чином Зевса Лідійського можна вважати типовим елліністичним божеством, пов'язаним із Фрігією, про культ якого у нас є уривчасті відомості. Іншою цікавою особливістю є звернення до постаті Зевса Лідійського в монетному карбуванні окремих міст Лідії не в часи розквіту його культу, а в добу династії Северів. Але магістрати не кожного лідійського міста вміщували зображення бога на монетах, тобто можна

припускати існування культового центру Зевса Лідійського лише в регіоні колишньої столиці – Сард. Однак в монетному карбуванні цього міста маємо дуже різноманітне поєднання Зевса із легендами та іншими божествами, що дає простір для різнопланових і цікавих висновків.

УДК 94(3)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-283-1-2>

Гольцов А. Г.

ORCID: 0000-0001-7696-3223

доктор політичних наук,

доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

МІЖДЕРЖАВНІ ВІДНОСИНИ ТА ДИПЛОМАТІЯ НА СТАРОДАВНЬОМУ СХОДІ

Ключові слова: Стародавній Схід, зовнішня політика, дипломатія, дипломатичне представництво, міждержавний договір.

На Стародавньому Сході зародилися перші державні утворення, розпочалися процеси їх взаємодії між собою. «Державами» територіальні політичні системи Стародавнього Сходу ми іменуємо, певною мірою, умовно. Проте саме в давньосхідних країнах вперше сформувалися інститути, які здійснювали, по суті, державне управління. Саме на Стародавньому Сході сформувалися основні засади функціонування міждержавних відносин і зародки міжнародно-правових механізмів їхнього регулювання. Зовнішня політика стародавніх держав мала свої специфічні історичні риси, проте деякі з них не втратили актуальності і нині. Між стародавніми державами встановлювалися дипломатичні зносини, виникла посольська служба, укладалися міждержавні договори, здійснювалися інші форми міждержавного співробітництва.

У давньосхідних державах сформувалися переважно деспотичні режими на чолі зі спадкоємними монархами. Саме монарх як виразник божественної волі уособлював центр прийняття зовнішньополітичних рішень, саме він здійснював загальне керівництво політикою у сфері міждержавних відносин. Управління зовнішньою політикою держави вершилося з царського палацу, тому закономірним був процес зрощування функцій вищих придворних сановників і чиновників у цій сфері.